National Library of Israel
Doar Hayom - דאר היום, 16.06.1933, page 2

אמר עזמות...

הפצתי לספר לכם מעשה נורא ואיום על הצבוע של ים המלח שיש לו עינים בוערות ושהוא „נוטל את השכל" מהאדם ר"ל ומושך אותו אחריו אל המערה, כירוע, אלא שאיני רוצה להסיג את גבולו של ה„מלעביסטן" (מלשון מלעב, ספורט בלע"ז) המהולל אהוד בן־יהודה, ורוצה אני רק להביא אי־אלה תקונים בספורו, כפי שמסר לי חברו הצייד מחברת נמרוד בעירנו.

המעשה הוא כך, כפי שסופר ב„דאר היום", אבל קצת אחרת: אמנם החום היה גדול על שפת ים המלח, והיתה שם חיה רעה, אבל לא ידוע עם על ארבע או על שתים? יש אומרים שזה היה צבוע (דבע בלע"ז) ואחרים סוברים, אולי בצדק, שזה היה חתול שחור וקטן... כ"כ לא נתברר אם הצפרים שהושלכו לפי החיה באו מן חציר או מהחנות ביריחו.

עכ"פ, החליט מר אהוד לברך בשבת זו ברכת „הגומל" בבית הכנסת שבתלפיות...

* * *

ואם תשאלו ממני, רבותי, את השאלה: מי זה בא לאספה שהיתה ב„אדיסון" ושבה התווכחו והתנגחו על מצב אחב"י בגרמניה? —אענה לכם אף אני בשאלה, כאורח נובראין יהודאין,—: מי לא בא לאספה זו? מי אינו רוצה לשמע היום „מלת חדשה" משם, ממדינתו הארורה של היטלר?

אלא, שבינינו לבין עצמנו, עלי לגלות לכם סוד כי מכל הנואמים והדרשנים הגדולים והקטנים, הפרופיסורים והדוקטורים, ומכל המלים הרבות מחמאה „צירלאך־מא„נירלאך" של העורך־דין מ י ש ו ר ו ן — לא זכינו לשמוע שום ח י ד ו ש. דומני, שכל יהודי ירושלמי פשוט ממאה־שערים ומכית ישראל ואפילו מחארת־אל־תאנאק יודע עכשיו מחעתונים ומה„ראדיו" על גרמניה יותר מ ק ל י נ ו ב בעצמו. ולא אגזים אם אומר כי נהירין להם, להנואמים ר' מיכאל רבינוביץ וד"ר וואשייז, שבילי דברלין ודפרנקפורט הרבה יותר משבילי דירושלים ורחוב אליעזר בן־יהודה.

ואפילו מהתפלספות הגדולה של הפרופיסור הגרמני מחמכללה לא התפעל הקהל ביותר.

שכח, כנראה, הפרופיסור הגדול הזה שהוא עומד על במת „אדיסון" הסמוך למאה־שערים וחשב את עצמו כאילו עומד על הדוכן בהר־הצופים וע"כ דבר גבוהה גבוהה על „פסיכולוגיה" גרמנית ועל היהדות הגרמנית והגרמנים, שהם דומים לאיש ואשה, בשעה שהם פונים אח"כ עורף זה לזו....

ובכ"ז, אין בית־מדרש בלא ח י ד ו ש, ותיתי להם לשני תלמידי־החכמים, פרופ' גוטיין מהמכללה וד"ר וואשיין שהתוכחו ונתפלפלו ברברי תורה עד שבא חד 'ר הריביזיוניסטי לידי חתיטה שמשה רבנו עה"ש בכבודו ובעצמו היה—רביזיוניסט. ותורתנו הקדושה תוכיח!

כשראה משה איש מצרי מכה איש עברי לא יכול להבליג על עצמו, לא שהה חרבה—„ויך"... וכן גם אנחנו, כשאנו רואים גרמנים מכים את העברים, עלינו לאחוז במידות, כמשה רבנו בשעתו, להכות בחרם — „ויך"...

אז יקום הפרופ' גוטיין והשיב לו כהלכה:

כשמשה רבנו ראה איש מצרי מכה איש עברי, מה עשה? — כתוב: „ויפן כה וכה", והוא חדין גם אצלנו עכשיו. כשאנו רואים גרמנים מכים יהודים עלינו לפנות „כה וכה" ולראות אם כדאי לנו „עסק" כזה, כלומר: החרם... (מח"כ).

ולבסוף—אחרי כל הנאומים והדרשות וההפטרה, קפץ ב"כ פועלי־ציון על הבמה, מחמת שהוא מוכרח תמיד לקחת חבל ב„שמחות" כאלה, ובדי שלא תשתכח חלילה תורה מישראל, המטיר אש וגפרית על ה„פאשיזם" ועל המזכיר הפרטי היהודי של מוסוליני (ראה „דאר היום"), על הממשלה האימפיריאליסטית ועל הבורגנים ימ"ש, בקצור הוא דבר על ה' ועל משיחו ועל נגתקה, עד שהקהל חחל ל... פחק מרוב שעמום.

* * *

דואל ואנו עוסקים בשאלת המצב של יהודי גרמניה, כדאי אולי — לא אולי אלא בודאי! —למסר לכם בזה מכתב פרטי, שנתגלגל אלי מיהודי חשוב ב מ ו ס ק ב ה, ושבו הוא מגלה בדברים פשוטים טפה קטן מהמצב המזהיר של אחב"י ב„גן־העדן" חסובייטי.

„לבן־אחותי חיקר א. י.

הריני כותב לך את השורות האלו בדמעות שליש. עתה שורר כאן רעב נורא. בבקר נותנים לנו פת לחם יבש ומים לחין. בצהרים—לפעמים מעט תפוחי אדמה וכן גם בערב. אנו 6 נפשות הגרות בחדר שהוא 3 על 4. השולחן הוא סתם קרש ארוך וצר ומשני עבריו—ארגזי נפט. אדון ומטה—אין. אנו ישנים על הרצפה הקרה בקרה. בני צבי קבל שחפת ואני סובל ממחלת הלב. שאר בני ואשתי שרה שוכבים למעצבה בפינה חשכה. מגור מסביב. החלון חסתן וחיחידי שבחדר סגור. מחנק, רעב. אני מוציא בחשאי את התנ"ך הקטן ומתפלל לאלהים—שישלח לנו את הישועה, כי לא נוכל יותר לסבול. עוד מעט ולא יהיה מי שיכתב לך...

הן תזכור בודאי לפני 14 שנה בברדיצ'וב, שעה לפני מות אמי, כשאמרה לנו: חוי, בני היקרים! טוב שאני משאירה לכם ממון שיספיק לכל ימי הייכם וגם לבניכם אחריכם, כרבע מיליון לירות, ומה עכשיו?—כך, כנראה, נגזר מן השמים!

לא רק משפחתי סובלת, סובלות פה יותר מאלף משפחות יהודיות חרפת רעב וכליון גמור. מרגלי פ. ק. פ. מסתובבים פה בעיר למאות. מעינים יהודים על לא דבר. בכל יום מת מישהו אחר מענויים קשים. מתי כבר תבוא הישועה? הרבה יהודים עוזבים את עמם ומתבוללים בין הרוסים, הם מתחתנים עמם.

הננו רוצים לבוא לא"י אבל אין אפשרות. האם היהדות העולמית לא תוכל להושיע לאחים האומללים שברוסיה?

שלך **ב. י.**

ועכשיו, רבותי, לך וספר לקהל בדיחות ומסורי מעשיות לצחוק!...

* * *

כלפי זה שאהם אומרים — י ח ס.

אין כוונתי בזה ליחס ממשלתנו הרוממה אלינו או ליחס האמריקאים אל ה„פאלים־טיניאנס" או של הפקידים אל ה„נייטיבס", אלא כוונתי ליחס החנונים שלנו ללקוחותיהם ולקוניהם:

— „אני מ צ פ צ ' ף עליך ועל עוד 20 גברות כמוך!"

זוהי התשובה המצפצפת, שנתן, כידוע, חנוני אחד לנעלים בנחלת בניימין לגב' תמימה דייטיש, על שהעיזה להתאונן לפניו על סחורתו הגרועה, שקנתה ממנו.

איני יודע אם החנוני ה„ג'נטלמן" הלז וחבריו לנימוס ולהלכות ד"א, היו ויהיו פעם ביאפאן ואם בקרו שם את החנונים והחנויות, וע"כ כדי לקמיץ להם הוצאות וטלטול הדרך, רואה אני לחובה נעימה לפני למסר לחנונים המצפצפים והמחגים האלה, רק לדוגמא, מודעות אחדות לפרסום, שפגשתי בעתוני חו"ל כסוחרי יאפאן:

— „בקרו־נא את חנותנו ותתקבלו שם בסבר פנים יפות. פקידינו מתיחסים ללקוחות באדיבות והביבות ממש כאב זה שאין לו נדוניה ורוצה לחסיא את בתו".

„סוחרינו וחנונינו כאן יש להם ב"ה נדוניא או שבנותיהם נישאות בעצמן ללא מוהר, והם ופקידיהם פטורים ב"ה מכל המצוות של „אדיבות והביבות" ומכל דרכי הנימוס והלכות ד"א של היאפאנים...

ושוב מודעה אחרת:

— „אנו נקדם את פניכם בברכה כקוי השמש המאירים את פני הרקיע אחרי יום סגריר".

בירושלים אפשר להגיד בנוסח אחר: „כאיש ירושלמי שזכה ל פ ה מ י ם ביום שרב"...

ושם במרחקים, בארץ המיקאדו וה„חאריקירי", אלילי הפואיזיה והביזנס מנשקים הדדי על פתחי החנויות והשווקים:

— „מרבדינו ושטיחינו — כך כותבים הסוחרים היאפאנים במודעותיהם — הם רכים ונוחים כעורו של תינוק בן־יומו.

או:

— סחורותינו נשלחות לקונים במהירות הפצה (אובוס בלע"ז) היוצאת מהתותח בשעת מלחמה.

ובעלי בתי־חתה שביאפאן מה הם אומרים בכרוזיהם?—:

— הריני מטפלים בדבנת התה חערב לחיך לקוחותינו באותו הדוד שמטפל בו החתן עם חכלה, לאחר צאתו מהחופה...

זוהי לשונם וזוהי גם דרכם בפועל של הסוחרים המנושמים שלא מבני־ברית, ושאין להם טעם טוב ונפש יפה כאותם החנונים משלנו באן, שהם מכריזים על סחורותיהם בפתקאות מגוונות כצבעי הקשת ברחובות ירושלים, „מעשה סוחר":

הסחורה בזולו
אין חכם כבעל־חנסיון
באו והווכחו!

לא לחנם פורח המסחר ו„הביזנס" בעיר קדשנו!

* * *

אך אומר האנגלי? — —
— Lady is first

כלומר: האשה קודמת, וע"כ אפתח הפעם את שעורי במכתב שקבלתי זה עכשיו מחסתדרות נשים עבריות לשווי זכיות.

„אדון עזמות!

בידענו היטב את רגשותיו הנעלים והחמים לבנות המין החלש יבשם העקרונים הנשגבים והקדושים של שוויון ואנושיות, הננו פונות אליו בזה בבטחון גמור שהוא ישתתף עמנו בתנועת המחאה דנמרצה נגד פעולתה הבאה של ממשלת המנדט, המתכוונת להרוס בבת אחת את העמדות שכבר רכשנו על שדה הקרב ל ש ו ו י ה ז כ י ו ת לאשה העבריה בארץ האבות והאמהות.

הסעיף 40 של הצעת הקודקס הפלילי אשר נתפרסמה לפני שבוע ימים, קובע ענשים של מכות מרדות בשוט ומלקות בשבט או בקנה, והנה בפסקה 3 של אותו סעיף נאמר בפירוש שענשים אלה ל א י ח ו ל ו ע ל נ ש י ם. ובכן, גוזלים מאתנו את הזכות שהיתה ושישנה גם לילדים עיד מימי ממשלת תורכיה!

אנו רואות בזה לא יותר מאשר נסיון חדש להגבלת זכויותיה של האשה ומצחירות בגלוי שנלחם עד שארית הפליטה של כחותינו כדי ש ה ג ב ל ה זו לא תכנס לתקפה.

אנו מלאות תקוה שכבודו וכן כל מי שיש לו אהדה מיוחדת אלינו הנשים ולזכויותינו ישתתפו עמנו במלחמת מצוה זו.

בכבוד ותקוה,
בשם הסתדרות נשים עבריות לשווי זכיות
המזכירה **ב.**